

ПИТАННЯ СУДОУСТРОЮ

УДК 347.962.2

О. Овчаренко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових і правоохоронних органів Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Правові та організаційні аспекти реалізації права судді на відставку

На сучасному етапі розвитку держави не викликає заперечень той факт, що до її безпосередніх обов'язків належить забезпечення суддям таких організаційних й матеріальних умов праці, які б, з одного боку, виключили корупційні прояви і забезпечували б престижність суддівської посади — з другого. Належне фінансове і правове забезпечення суддів посідає першочергове місце в системі гарантій їх незалежності. Міжнародні стандарти належного судочинства наголошують на важливості забезпечення державою гідних умов праці суддів. Так, у Монреальській універсальній декларації про незалежність правосуддя 1983 р. наголошується, що найвищим пріоритетом держави є забезпечення судів адекватними засобами для належного відправлення правосуддя, включаючи матеріальні засоби та приміщення, які створювали б відповідні умови для незалежної, гідної та ефективної роботи суддів, належний судовий та адміністративний персонал і достатній поточний бюджет (п. 33)¹. У Європейській хартії «Про статус суддів» 1998 р. вказано, що «Закон повинен забезпечити гарантії для професійних суддів від соціальних ризиків, пов'язаних із хворобою, вагітністю та пологами, інвалідністю, старістю і смертю. Зокрема, судді, що досягли встановленого законом віку для виходу у відставку і виконували суддівські обов'язки протягом певного періоду, повинні отримувати пенсію по виходу у від-

¹ Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя 1983 р. // Міжнародні стандарти незалежності суддів : зб. док. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С. 22–27.

ставку, рівень якої повинен бути якомога ближчим до рівня останньої заробітної плати на посаді судді» (п. 6)¹.

При цьому важливо зробити суттєве застереження: рівень правових гарантій діяльності судді відповідно до аналізованих вище міжнародно-правових документів не повинен звужуватися під час його перебування на посаді. На цьому наголосив і Конституційний Суд України, відповідно до правової позиції якого забороняється скасування або звуження досягнутого рівня незалежності суддів, у тому числі заходів їх правового захисту та матеріального і соціального забезпечення при прийнятті нових законів та інших нормативних актів, внесенні змін до них².

Різні аспекти статусу суддів були предметом дослідження російських і вітчизняних вчених. Зокрема, можна відзначити праці Л. М. Москвич, С. В. Подкопаєва, С. В. Прилуцького³, М. І. Клеандрова⁴, Г. Т. Єрмошина⁵. Указані автори досліджували загальні аспекти правового статусу суддів, проблеми юридичної відповідальності суддів, правові гарантії суддівської незалежності. Утім суттєве оновлення законодавства про судоустрій, яке відбулося в рамках судово-правової реформи 2010 р., потребує переосмислення низки важливих питань, пов'язаних зі статусом суддів, зокрема права судді на відставку.

Отже, перед нами постає завдання дослідити сутність і змістовне наповнення права судді на відставку, яке виступає важливою гарантією суддівської незалежності, запропонувати шляхи удосконалення цього інституту.

Аналізуючи досвід країн Європи, варто зауважити, що відповідне законодавство встановлює гарантії належного правового і фінансово-забезпечення суддів під час роботи і після завершення суддівської кар'єри. Так, за Основним Законом ФРН і законодавством про судоустрій передбачено, що суддя має індивідуальне право на належний

¹ Европейская хартия о законе «О статусе судей» от 10.07.1998 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_236. – Заголовок с экрана.

² Рішення Конституційного Суду України у справі про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання від 11 жовтня 2005 р. № 8-рп // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 42. – Ст. 2662. – С. 95.

³ Москвич Л. М. Статус судді: питання теорії та практики : монографія / Л. М. Москвич, С. В. Подкопаєв, С. В. Прилуцький. – Х. : Вид. дім «ІНЖЕК», 2004. – 360 с.

⁴ Клеандров М. І. Статус судьи: правовой и смежный компоненты : монография / М. И. Клеандров. – М. : Норма, 2008. – 448 с.

⁵ Ермошин Г. Т. Гарантии независимости судьи – носителя государственной власти: социально-правовые аспекты / Г. Т. Ермошин // Рос. судья. – 2005. – № 5. – С. 15–17.

посадовий оклад, пенсійне забезпечення та допомогу членам родин у разі смерті судді. Якщо це право не забезпечується державою, то суддя вправі звернутися зі скаргою до Конституційного Суду ФРН¹.

За чинним законодавством важливою гарантією незалежності суддів є його право на відставку. Конституція України встановлює принцип незмінюваності судді і визначає вичерпний перелік підстав звільнення суддів органом, який його обрав або призначив (ч. 4, ч. 5 ст. 126)². Цей конституційний принцип означає, що суддя, обраний Верховною Радою на посаду безстроково, займає свою посаду до настання граничного терміну перебування на посаді (65 років) і може бути достроково звільнений лише у чітко передбачених Конституцією України випадках з дотриманням передбаченої законом процедури. Однією з конституційних підстав припинення повноважень суддів є подання ним заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням (п. 9 ч. 5 ст. 126 Конституції України).

Законом України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. встановлювалося право судді на відставку та гарантії його забезпечення³. Так, ст. 43 вказаного Закону встановлювалося, що кожен суддя за умови, що він працював на посаді судді не менше 20 років, мав право на відставку, тобто на звільнення його від виконання обов'язків за власним бажанням або у зв'язку із закінченням строку повноважень. Суддя також мав право на відставку за станом здоров'я, що перешкоджало продовженню виконання обов'язків. За суддею, який перебуває у відставці, зберігалися звання судді й такі ж гарантії недоторканності та соціального захисту, як і до виходу у відставку. Виняток становили судді, звільнені з посади у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння, їм пенсія призначалася на загальних підставах. Судді, який пішов у відставку, виплачувалася вихідна допомога без сплати податку у розмірі місячного заробітку за останньою посадою за кожен повний рік роботи на посаді судді, але не менше шестимісячного заробітку.

¹ Основной Закон ФРГ от 23.05.1949 г. // Конституции государств Европейского Союза / под ред. Л. А. Окунькова. – М. : НОРМА-ИНФРА*М, 1999. – С. 169–234; Федеральная Республика Германия. Конституция и законодательные акты : пер. с нем. / под ред. и со вступ. ст. Ю. П. Урьяса. – М. : Прогресс, 1991. – С. 237.

² Конституція України від 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

³ Про статус суддів : Закон України № 2862-ХІІ від 15.12.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 8. – Ст. 56.

У новому Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. норми щодо права судді на відставку дещо змінені. Так, право подати заяву про відставку виникає у судді, який має стаж роботи на посаді судді не менше 20 років (ст. 109 Закону). Варто відзначити, що існує певна колізія норм Закону, присвячених питанням відставки судді та його звільнення. Так, передбачені такі позитивні підстави для звільнення з посади судді: у разі закінчення строку, на який його призначено (ст. 101), за віком (ст. 102), за станом здоров'я (ст. 103), за заявою про відставку або за власним бажанням (ст. 109). Отже, відставка — це одна з підстав припинення повноважень судді. Однак, очевидно, що у багатьох випадках може існувати декілька підстав для звільнення судді, і тоді він буде поставлений перед вибором, за якою підставою мають бути припинені його суддівські повноваження. Приміром, суддя, який досяг граничного виходу перебування на посаді (ст. 102 Закону), із значною вірогідністю матиме право на відставку. Аналогічне право у низці випадків матиме і суддя, який звільняється за станом здоров'я (ст. 103 Закону) або за власним бажанням (ст. 109 Закону), однак звільнення за цими підставами не має правових наслідків, передбачених інститутом відставки.

Варто підкреслити, що попередня редакція законодавства про статус суддів чіткіше визначала умови набуття суддею права на відставку і охоплювала більше підстав припинення повноважень судді. Так, на нашу думку, суддя, який не може виконувати свої посадові обов'язки за станом здоров'я, що підтверджено відповідними медичними документами, повинен отримати право на відставку і всі правові гарантії, пов'язані із нею, незалежно від стажу роботи на посаді судді. Така норма, яка була раніше передбачена законодавством про статус суддів, відповідала міжнародним стандартам, які рекомендують державам створювати гарантії для професійних суддів від соціальних ризиків, пов'язаних із хворобою, інвалідністю та іншими вагомими обставинами¹.

Після виходу у відставку суддя відповідно до положень розділу X у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» отримує низку правових і матеріальних переваг порівняно із суддею, який не реалізував таке право².

¹ Европейская хартия о статусе судей. Постатейный комментарий // Рос. юстиция. – 1999. – № 8, 9.

² Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 55 (1). – Ст. 1900.

По-перше, відповідно до п. 1 ст. 136 Закону судді, який вийшов у відставку, виплачується вихідна неоподатковувана допомога у розмірі 10 місячних заробітних плат за останньою посадою. У разі якщо суддя, відставка якого була припинена у зв'язку з повторним обранням на посаду, знову подасть заяву про відставку, виплата вихідної допомоги не здійснюється.

По-друге, суддя у відставці має право на виплату довічного грошового утримання і на особливі умови пенсійного забезпечення. Відповідно судді, звільнені за іншими підставами, отримують пенсію на загальних підставах, передбачених пенсійним законодавством. Статтею 138 Закону визначено, що судді, який вийшов у відставку, після досягнення чоловіками віку 62 роки, жінками — пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», виплачується пенсія на умовах, передбачених ст. 37 Закону України «Про державну службу», або за його вибором щомісячне довічне грошове утримання. Суддя у відставці, який не досяг відповідного пенсійного віку, отримує щомісячне довічне грошове утримання. При досягненні таким суддею вказаного віку за ним зберігається право на одержання щомісячного довічного грошового утримання або, за його вибором, призначається пенсія на умовах, передбачених ст. 37 Закону України «Про державну службу». Щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у розмірі 80 % утримання судді, з якого було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а до 1 січня 2011 року — страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, який працює на відповідній посаді.

Цікавою є правова природа щомісячного довічного грошового утримання судді. Якщо розглядати його як аналог пенсійного забезпечення, то це є різновидом соціальної виплати, яка нараховується державою за результатом багаторічної праці судді на посаді. Однак, по-перше, відповідне матеріальне забезпечення виплачується як суддям у відставці (які фактично є суддівськими пенсіонерами), так і працюючим суддям, які мають встановлений законом стаж роботи на посаді, а по-друге, воно є складовою правового статусу судді, виступаючи фінансовою гарантією суддівської незалежності. Цього підходу дотримується Конституційний Суд України, який висловив такі правові позиції стосовно щомісячного довічного грошового утримання судді. По-перше, особливістю вказаної виплати є те, що вона не належить до

суддівської винагороди і тому не є складовою заробітної плати судді. По-друге, щомісячне довічне грошове утримання є гарантованою державою щомісячною звільненою від сплати податків грошовою виплатою, що служить забезпеченню належного утримання судді, в тому числі після звільнення від виконання обов'язків судді. По-третє, вказана виплата нараховується для працюючих суддів — із Державного бюджету України, а для суддів у відставці — з Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України¹.

По-третє, суддя та члени його сім'ї мають право на безоплатне медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї судді можуть обслуговуватися в тих медичних закладах, де обслуговується суддя. Це право зберігається за суддею у відставці (ст. 137 Закону).

По-четверте, згідно з Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. змінено орган, який вирішує питання про відставку судді. Якщо раніше відповідне подання до Верховної Ради України вносила Вища кваліфікаційна комісія суддів України, то тепер ці повноваження здійснює Вища рада юстиції. Відповідно до ч. 2 ст. 31 Закону України «Про Вищу раду юстиції» рішення щодо пропозицій про звільнення суддів за обставин, зазначених у пунктах 1–3, 7–9 ч. 5 ст. 126 Конституції України приймається на засіданні Вищої ради юстиції більшістю голосів її членів, які брали участь у засіданні. У разі звернення судді із заявою про звільнення з посади за власним бажанням Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді з посади до органу, який його призначив або обрав, після попереднього з'ясування дійсного волевиявлення судді, чи не має місце сторонній вплив на нього або примус.

По-п'яте, відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. змінено вимоги до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку судді та отримання щомісячного довічного грошового утримання. Відповідно до ст. 131 Закону України

¹ Див.: Рішення Конституційного Суду України у справі про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання від 11 жовтня 2005 р. № 8-рп/2005 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 42. – Ст. 2662; Рішення Конституційного Суду України у справі про гарантії незалежності суддів від 18 червня 2007 р. № 4-рп/2007 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 54. – Ст. 2184; Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо офіційного тлумачення поняття «щомісячне довічне грошове утримання», що міститься у підпункті «е» підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України від 14 грудня 2011 р. № 18-рп/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 100. – Ст. 3666.

«Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. до стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді: 1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України; 2) члена Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 3) судді у судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу. До стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду України право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби. Згідно зі ст. 43 раніше чинного Закону України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. до відповідного стажу роботи, окрім вищезазначеного, зараховувався також час роботи на посадах: а) безпосередньо пов'язаних із керівництвом та контролем за діяльністю судів у Верховному Суді України, в обласних судах, Київському і Севастопольському міських судах, Міністерстві юстиції України та підвідомчих йому органах на місцях; б) прокурорів і слідчих за умови наявності у всіх зазначених осіб стажу роботи на посаді судді не менше 10 років.

Отже, за низкою позицій ми бачимо суттєве зменшення матеріально-правових гарантій щодо забезпечення права судді на відставку за новим законом. Відповідно до п. 11 Перехідних положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. судді, призначені чи обрані на посаду до набрання чинності цим Законом, зберігають визначення стажу роботи на посаді судді відповідно до законодавства, що діяло на день набрання чинності цим Законом. Це положення є справедливим, оскільки судді, що призначалися або обиралися на посаду за раніше чинним законодавством, розраховували на відповідні гарантії після завершення своєї кар'єри. Окрім того, існує загальнотеоретичний принцип, згідно з яким закон не має зворотної сили.

Цікаво, що нещодавно аналогічні зміни викликали хвилю обурення в суддівському корпусі Російської Федерації. Так, до набуття чинності в січні 2009 р. Федеральним законом РФ від 25.12.2008 р. № 274-ФЗ «Про внесення змін до окремих законодавчих актів Російської Федерації у зв'язку з ухваленням Федерального закону “Про протидію корупції”» у стаж роботи судді, що обіймав свою посаду не менше п'яти років, зараховувався час роботи прокурором, слідчим і адвокатом. Згідно з вищезазначеним Законом, із січня 2009 р. у суддівський стаж цей термін не

включається¹. Як результат, суддям РФ А. А. Анохіну, С. Н. Чалковій та І. М. Морозу управлінням Судового департаменту було відмовлено в призначенні надбавки до заробітної плати у розмірі 50 % щомісячного довічного утримання, а суддям у відставці П. І. Зелінському і Г. А. Ведмежій — у нарахуванні вихідної допомоги з урахуванням стажу роботи в прокуратурі, з чим вони, природно, не погодилися. На їхню думку, ці зміни істотно порушили конституційний принцип рівності, оскільки до січня 2009 р. суддям встановлювалися виплати, пов'язані з досягненням двадцятирічного стажу, з урахуванням часу попередньої роботи прокурором, слідчим і адвокатом. Після січня 2009 р. та ж категорія громадян (тобто судді, призначені на посаду до набуття чинності вказаним Федеральним законом) виявилася позбавленою цього права.

Їхні скарги послужили приводом для звернення до Конституційного Суду РФ, який 20 квітня 2010 р. оголосив Постанову у справі про перевірку конституційності ч. 1 ст. 7 Федерального закону «Про додаткові гарантії соціального захисту суддів і працівників апаратів судів Російської Федерації». Норма, яка призвела до втрати можливості враховувати суддям вироблений ними стаж роботи прокурором, слідчим і адвокатом при отриманні різних виплат (надбавки до зарплати, довічного утримання і вихідної допомоги), визнана неконституційною в тій частині, в якій ця норма поширювалася на суддів, що вступили на посаду до її прийняття.

Свою позицію КС РФ обґрунтував тим, що рівень конституційно-правового захисту статусу судді не може знижуватися по відношенню до вже досягнутого: законодавець має право встановити, які види роботи з юридичної спеціальності, виконувані до призначення на посаду судді, можуть бути включені в суддівський стаж, проте, здійснюючи відповідне правове регулювання, законодавець повинен враховувати, у тому числі, законні очікування, що сформувалися на основі раніше діючого законодавства². Очевидно, що такий прецедент може бути використаний аналогічно і вітчизняними суддями — у разі ухвалення законопроекту в існуючій редакції.

¹ О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в связи с принятием Федерального закона «О противодействии коррупции» [Электронный ресурс]: Федеральный конституционный закон РФ от 25 декабря 2008 г. № 274-ФЗ. – Режим доступа: <http://kirov.arbitr.ru/law/docs/g25>. – Заголовок с экрана.

² Постановление Конституционного Суда РФ по делу о проверке конституционности ч. 1 ст. 7 Федерального закона «О дополнительных гарантиях социальной защиты судей и работников аппаратов судов Российской Федерации» от 20.04.2010 г. № 9-п // Рос. газ.: федеральный вып. – 2010. – 7 мая (№ 5177).

Під час судової реформи виникало багато спірних ситуацій, пов'язаних із правом судді на відставку. Один із інцидентів стосується суддів КС України, обраних за квотою з'їзду суддів України в листопаді 2005 р. (А. Дідковського, І. Домбровського, Я. Мажучак, Д. Лилака, В. Джуна). Після обрання цих осіб до КС України Верховна Рада України звільнила їх зі своїх посад. Однак вони оспорили в судовому порядку таке формулювання, виграла позови і 20 травня 2010 р. Парламент змінив мотиви їх звільнення, відправивши у відставку. Отже, перебуваючи в цьому статусі, вони ще певний час працювали діючими суддями Конституційного Суду України. Така ситуація була спричинена тривалою боротьбою вказаних суддів за зміну формулювання власного звільнення¹.

У даній ситуації виникає низка правомірних зауважень. По-перше, сама по собі ситуація, коли суддя у відставці виконує обов'язки судді, є абсурдною, оскільки відставка — це логічне завершення його кар'єри, що означає припинення функціональних обов'язків з відправлення правосуддя. По-друге, чинне законодавство про судоустрій прямо не забороняє судді у відставці перебувати у складі КС України, однак законодавство про судоустрій передбачає механізм припинення його відставки внаслідок повторного обрання на посаду (ст. 43 Закону України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р. і ст. 139 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р.). Окрім того, не передбачено ситуацій, коли суддя у відставці займає посаду судді, а значить користується подвійними матеріальними благами. На наше глибоке переконання, статус судді відповідні кандидатури на посади суддів КС України повинні мати вже на момент свого обрання. Якщо обирається суддя у відставці, йому належить припинити свою відставку. У подібній ситуації порушуються не тільки певні процедурні моменти, а постає питання про морально-етичний аспект такого судді.

Наведена правова колізія вирішилася таким чином. Після видання Верховною Радою України постанови про відставку зазначених суддів голова КС України А. Стрижак відсторонив їх від посади, а у вересні 2010 р. вони написали заяви про відставку². На засіданні КС України

¹ Уманец А. Судей Конституционного суда не допускают к работе [Электронный ресурс] / А. Уманец. – Режим доступа: <http://www.state.eizvestia.com>. – Заголовок с экрана.

² КС звільнив трьох нелояльних до влади суддів: новини ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/konstituciyniy-sud-zvilniv-troh-suddiv.html>. – Заголовок з екрана.

9 вересня 2010 р. повноваження вказаних суддів були припинені. Вважаємо, що таке розв'язання цього інциденту було правильним. Для уникнення подібних ситуацій у майбутньому варто заборонити суддям у відставці займати будь-які посади в судовій системі, пов'язані із відправленням правосуддя.

Завершуючи аналіз інституту відставки суддів, слід розглянути випадки її припинення. Статтею 139 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що відставка судді припиняється у разі: 1) повторного обрання на посаду судді; 2) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину; 3) припинення його громадянства; 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим; 5) його смерті. Рішення про припинення відставки судді приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Законом передбачено також, що припинення відставки судді є підставою для припинення виплати йому щомісячного довічного грошового утримання, що було нараховане у зв'язку з відставкою, а в разі вчинення суддею умисного злочину, підтвердженого відповідним вироком, пенсія судді нараховується на загальних підставах.

Згідно з п. 5 ст. 43 раніше чинного Закону України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. однією з підстав припинення відставки судді було вчинення проступку, несумісного зі званням судді¹. І хоча вказане положення Закону рідко зустрічалося у практиці кваліфікаційних комісій суддів, які були уповноважені вирішувати питання, пов'язані із відставкою, воно виконувало важливу превентивну роль для гідної позаслужбової поведінки суддів. Окрім того, чинний Закон необґрунтовано обмежив випадки припинення відставки судді вчиненням лише умисного злочину. На нашу думку, вчинення будь-якого злочину, факт якого підтверджений відповідним судовим вироком, є правомірною підставою для припинення відставки судді й нарахування йому пенсії на загальних умовах. Отже, варто доповнити ст. 139 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» положенням, згідно з яким відставка судді припинялася в разі винесення обвинувального вироку, що набрав законної сили, а також у разі закриття кримінальної справи з nereабілітуючих підстав за згодою судді.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що відставка судді — це одна з позитивних підстав припинення суддівських повноважень,

¹ Про статус суддів : Закон України № 2862-ХІІ від 15.12.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 8. – Ст. 56.

яка є складовою статусу судді як носія влади і є важливою гарантією забезпечення суддівської незалежності. Єдиною законодавчою передумовою отримання права на відставку є наявність стажу суддівської роботи не менше 20-ти років. На нашу думку, іншою важливою передумовою відставки має бути сумлінна і бездоганна праця на посаді судді, яка має бути засвідчена висновком відповідного органу суддівського співтовариства (Вищою радою юстиції або Вищою кваліфікаційною комісією суддів України).

Овчаренко О. Правовые и организационные аспекты реализации права судьи на отставку

В статье исследуется сущность и составляющие компоненты права судьи на отставку, которое выступает важной гарантией судебской независимости, предложены пути усовершенствования этого института.

Ключевые слова: независимость судей, право судьи на отставку, ежемесячное пожизненное денежное содержание судьи.

Ovcharenko O. The right of a Judge on Retirement: Legal and Organizational Aspects

The author analyses the right of a judge on retirement, which is an important guarantee of judicial independence, and proposes the ways of improvement of this institute.

Keywords: independence of judges, right of a judge on retirement, monthly permanent money alimony of a judge.